

barerc" izhaja vsaki
ek, datiran z dnevom
naslednje nedelje.

ročina velja za Av-
ro: za celo leto
krona, za Ogrsko
K 50 vin. za celo
po; za Nemčijo stane
celo leto 6 kron, za
eriko pa 8 kron;
drugo nozemstvo se
lumi naročnine z ozi-
na na visokost poš-
Naročnino je pla-
naprej. Posamezne
se prodajajo po 10 v

redništvo in uprav-
vo se nahajata v
pu, gledališko po-
slojpe štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se
sprejemajo zastojni, ali
rokopise se ne vrača.
Uredniški zaključek je
vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo
ni odgovorno. Cena
oznanil (inseratov) je
za celo stran K 80—
za 1/2 strani K 40—
za 1/4 strani K 20—
za 1/8 strani K 10—
za 1/16 strani K 5—
za 1/32 strani K 2-50
za 1/64 strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu
se cena primerno zniža.

Štev. 49.

V Ptujju v nedeljo dne 3. decembra 1916.

XVII. letnik.

Cesar Franc Jožef

Potrtega srca gledajo še vedno vsi avstro-
skimi narodi in z njimi tudi celi ostali svet
komilo ljubljene cesarja Franca Jožefa,
terega nam je kruta usoda ravno zdaj vzela,
samo očeta najbolj potrebovali. Res — ne
mo cesar in vladar, ne samo najvišji pred-
stavitelj habsburške monarhije, ne samo re-
zentant te velečastne monarhije, — ne
mo to, marveč pravi oče v najzvišnejšem
sluhu te lepe besede, nam je bil Franc Jožef.
Vladar je bil v naši monarhiji, ko mi še ve-
doma za svet nismo vedeli, ko nas še ni
lo ali pa ko smo kot nedolžna deca po
skih klopek svoj iskreni „Bog ohrani, Bog
varni“ prepevali. Cesar je bil Franc Jožef,
samo kot mladenič v času zlatega miru
leklj vojaško suknuje in se v resnem delu
upravljali na težke čase nasprotniškega na-
sta. In oče, pravični, odkritosrčni oče z lju-
dim srecem pravega človeka nam je bil Franc
Jožef, kadar smo državljani zahtevali svoje
pravice, kadar smo kot narodi in posamezniki
hajali k njemu, kadar smo hrepneli po
boljšemu izboljšanju svojega stanja. Oče
nam je bil vedno in povsod, — naše veselje
njega veselilo, naša žalost je njega žalo-
la. Čim srčneje se je razvijalo naše gospo-
darsko stanje, tembolj je bila njegova duša
vesela, — čimbolj smo mi trpeli, tembolj
krvavelo njegovo zlato srce... Oče
nam je umrl! Zato jokajo avstrijski narodi,
ko se solzijo in krvavijo njih nezastrupljena
za, — oče je odšel od njih, katerega so
ljubili, spoštovali in ljubili z neskončno lju-
bnostjo od nežne mladosti pa do sivih let
starosti... Ta ljubezen do pokojnega Franca
Jožefa, ki je bil te dni izročeni usmiljeni ma-
terji zemlji, pa je tako velika in globoka,
presega tudi grob in da je nesmrtna. Ne
mo ponosni, mladi naš sedanji cesar Karl,
ki ni avstro-ogrski narodi prevzamemo z
vdušenjem dedščino po očetu Francu Jožefu.
V njegovem grobu prisegamo, da ostanemo
vestni njegovi zastavi do zadnjega vzdihljaja;
biti po poštenizvestobi do domovine bode smrt
lahka in lepa, kakor je bila mirna in
sna našemu očetu... Sovražniki so morda
sillili, da se bode s mrtjo cesarja Franca
Jožefa vso krasno poslopje te nerazrušljive
monarhije razrušilo. Mislili so, da drži to
monarhijo le prevzvišeni starček Franc Jožef
in oseba skupaj. Pa so se hudo zmotili.
h Franca Jožefa je nesmrten
preko njegovega groba ostala bode zma-
rita Avstrija velika, mogočna, nepremag-
na. Truplo Franca Jožefa so pokopali v
rokah solz in vzdihov, ali njegova duša živi
naprej, med nami, med zvestimi narodi, med
vleznim ljudstvom, v srehi nas vseh, ki
bitimo to prekrasno avstrijsko domovino.
Franc Jožef je umrl in ni umrl. Le starček,
je skozi 68 let vodil usodo te monarhije,

se je preselil od nas v boljše življenje k
počitku; cesar Franc Jožef, veliki cesar, mo-
gočni cesar, ljubeči naš oče pa ni odšel od nas.
On živi naprej za vse večne čase, za vso bo-
dočnost. Kajti bil je naš oče, naš resnični,
pravični oče...

Sožalje nemške cesarice.

K.-B. Berlin, 24. novembra. „Nord-
deutsche Allg. Zeitung“ piše:
Njeno Veličanstvo nemška cesarica je
poslala cesarici in kraljici Citi sledeči tele-
gram: „V tej usodepolni uri sem prisiljena,
da izrazim svoje sočutje na bolesti in žalosti
Vašega Veličanstva in narodov Avstrije vsled
izgube Vašega prevzvišnega strica, Njegovega
Veličanstva cesarja in kralja Franca Jožefa.
Iskreno prijateljstvo me je vezalo z njim v
življenju, zvesto spoštovanje ohranim pokoj-
niku. Vaše Veličanstvo pa čakajo težke dol-
nosti, katerih izpolnitev bo stavila Vašemu
Veličanstvu v tem resnem vojnem času vi-
soke zahteve. Naj stoji Vsemogočni pri tem
ob strani Vašega Veličanstva in naj Vam
podeli bogati blagoslov. Avgusta Vik-
torija“. — Njeno Veličanstvo cesarica in
kraljica Cita je odgovorila nato: „Iskreno
ginjena vsled toplega sočutja, ki je blagovo-
lilo izraziti Vaše Veličanstvo povodom smrti
mojega iskreno ljubljene strica, cesarja in
kralja Franca Jožefa, se Vašemu Veličanstvu
iz vsega srca zahvaljujem. Prosim Vas v tej
usodepolni uri, da ohranite prijateljstvo, ki
sta ga gojili do mojega v Bogu spečega strica,
tudi meni in moji rodbini. Bog naj nam po-
maga v tem težkem času! — Cita“.

Priprave za pogreb.

Cesarjev pogreb je bil v četrtek popoldne
ob 3. uri. Na ukaz cesarja Karla je bil po-
greb kar najbolj slovesen, da kaj podobnega
Dunaj še ni videl. Prirejeno je bilo vse po
dvornem ceremonijelu. Ulice, po katerih se je
pomikal sprevod, bile so vse dekorirane, sve-
tilke vse ovite s črmino, tudi cerkev sv. Šte-
fana vsa v žalih barvah.

Cesarjev pogreb se je vršil po predpisih
španskega ceremonijela. V zmislu teh pred-
pisov se prepelje truplo iz Schönbrunn v
cesarski grad p o n o č i, in sicer v ponedeljek
ob 10. zvečer. Ta ponočni kondukt učinkuje
s svojim enostavnim mračnim pompom morda
bolj kakor sijaj pri belem dnevu vršeče se
pogrebne slovesnosti. Sprevod tvori črni jez-
dec na črnem konju, takozvani Hofeinspanier,
kateremu sledi oddelek konjenice. Za vojašt-
vom jezdijo v črno odeti dvorjaniki s svetil-
kami, za njimi dvorni funkcionar kot vodi-
telj pogreba. V šestvprežnem črnem zaprtem
vozu (furgonu), ob katerega straneh gorijo
svetilke, se nahaja krsta z mrličem, pogrnje-
na s črnimi preprogami. Za furgonom spreml-
ljajo uradniki in sluga, ki so služili cesarju
kot osebi, torej takorekoč njegova družina,
svojega gospoda v zaprtih kočijah iz domače
hiše. Za njimi jezdi zopet oddelek konjenice.

V ulicah, koder se pomika sprevod, je ustav-
ljen ves promet, zamolklo odmeva v nočni
tišini peketanje konjskih kopit in kakor po-
šastna senca gre sprevod proti cesarskemu
gradu. Ko pripelje furgon skozi velika glavna
vrata cesarskega gradu, zaropotajo bobni vo-
jaških straž — mrtvemu vladarju v pozdrav.
Pred vrati dvorne cerkve čaka duhovščina,
da blagoslovi mrliča. Dvorjaniki položijo krsto
na pripravljene katafalk.

Pogrebni sprevod v četrtek se vrši z vsem
sijajem španskega pompa. Cesarski gala-mrt-
vaški voz napravlja že sam zase impozanten
vtis. Njegove dimenzije so ogromne. Dolg
je 8 m, širok 3 m, visok 5 m. Izdelan je iz
črno lakiranega hrastovega lesa, v katerega
so vdolbene umetniške skulpture. Streho voza
tvori kupola s cesarsko krono, okrog in okrog
obdana od cesarskih orlov. Pod baldakinom
iz črnega baržuna leži krsta popolnoma prosta
na ozkem podstavku, ob straneh in takozva-
nem kozlu so bogate draperije iz črnega sukna.
Ta cesarski mrtvaški voz bo vozil tokrat tret-
jič. Prvič so v njem peljali truplo cesarjeviča
Rudolfa, druga krsta, ki je počivala pod nje-
govim baldakinom, je bila krsta cesarice Eli-
zabete, tretja pa cesarjeva. V voz bo vpre-
ženih osem španskih visokih črnih zrebcev s
prekrasno žalno opremo. Za mrtvaškim vo-
zom bo vozilo 40 zaprtih pogrebnih kočij,
prvih deset posebno razkošno opremljenih za
člane cesarske hiše. Spored sprevoda je v na-
prej natančno določen in v petek je mrt-
vaški voz že napravil poskušno vožnjo po du-
najskem Ringu.

Mrtvaški oder je bil okinčan z avstrijsko
cesarsko in ogrsko krono sv. Štefana, nadvoj-
vodskim klobukom, insignijami Zlatega runa,
velikimi križi inozemskih redov. Pred odrom
na črno-zlatih baržunskih blazinah so polo-
ženi cesarjeva sablja, maršalska palica, klo-
buk in rokavice.

Na vseh altarjih dvorne župne cerkve so
se služile od 8. do 12. ure maše-zadušnice,
od 9. do 10. in od 12. do 1. ure so zvo-
nili dunajski zvonovi.

V četrtek ob 1/2 2. bodo komorniki pre-
nesli krsto na mrtvaški voz. V tem trenutku
bodo zapeli zvonovi vseh dunajskih cerkva,
in sprevod se bo pomikal čez Ring v cerkev
sv. Štefana. Tam se zberejo medtem cesar in
cesarica, tuji vladarji, nadvojvode in nadvoj-
vodinje, specialni odposlaniki, diplomati, tajni
svetniki, komorniki, ministri, generali, posla-
niki in deputacije. Ogromni cerkveni prostor
je zavit v črmino. Duhovščina z nadškofom
Piffllom na čelu pričaka mrliča pri vratih ter
ga sprejme v cerkev, kjer se izvrši cerkveni
obred. Po opravljenih molitvah krene sprevod
proti kapucinski cerkvi. Mrtvaškemu vozu
sledijo: cesar Karl s cesarico Cito, tuji vla-
darji, nadvojvode, tuje najvišje dame in nad-
vojvodinje, inozemski specialni odposlaniki,
tuje oficirske deputacije, odposlanstva doma-
čih polkov, ki so nosili cesarjevo ime. Špalir
bodo tvorili oddelki avstro-ogrskih polkov,
poslani naravnost iz bojišč.

Nemški cesar na Dunaju.

Dunaj, 28. novembra. Cesar Viljem je bil danes z malim spremstvom za kratki čas na Dunaju, da se poslovi od mrliča, svojega zvestega prijatelja in zaveznika. Došel je ob 11. uri na severni kolodvor in je bil pričakovan na kolodvoru od cesarja Karla, nemškega poslanika grofa Wedel in vsega osebja nemškega poslanstva na najprisernejši način. Pozdrav med cesarjema na kolodvoru je bil izredno priščen. Cesar je s cesarjem Karlom dalje časa živahno govoril. Po sprejemu sta se cesarja peljala v avtomobilu v dvor; prebivalstvo ju je pozdravljalo z velikim veseljem. Na dvoru obiskal je cesar Viljem cesarico Cito v njenih dvoranah in se je podal potem v spremstvu cesarja Karla v dvorno župno cerkev, kjer je cesar Viljem ob krsti Franca Jožefa molil ter tam krasni venec iz belih orhidej z belim trakom s črkami „W. V.“ položil. Ob 9. uri zapustil je cesar Viljem Dunaj, zopet spremljan od cesarja Karla do kolodvora, kjer sta se vladarja prisrčno poslovila.

Bolgarski kralj na Dunaju.

K.-B. Dunaj, 28. novembra. (P. K.) Bolgarski kralj biva s prestolonaslednikom in princem Cirilom na Dunaju, da se udeleži pogreba. Kralj se je podal takoj po svojem prihodu v Schönbrunn, kjer je ob krsti pokojnega cesarja dalje časa molil. Kralj je obiskal potem cesarsko dvojico. Venec bolgarskega kralja je iz rož, ki jih je sam kralj v dvornih vrtilih v Sofiji porezal, izbral je najredkejše cvete. Trak venca nosi napis: „V zvestobi in hvaležnosti“.

Zadnja pot cesarja Franca Jožefa iz Schönbrunn na Dunaj.

Dunaj, 27. novembra. Danes ponoči se je pripeljalo truplo pokojnega cesarja Franca Jožefa iz Schönbrunn na dvorni grad na Dunaju. Zadnjikrat so pozdravljale ulice, po katerih je nekdanj vsak dan v lahnem diru vozila vsem Dunajčanom znana cesarska kočija, ljubljenega vladarja, ki se je vračal v grad svojih dedov k večnemu počitku.

Noč je bila mirna in tiha. Dež, ki je ves dan škropil, je ponehal in ogromne množice so se zbirale, da pozdravijo pokojnega cesarja. Ulice, po katerih se je pomikal spreved, so bile odete v bogat žalni kinč, zlasti dolga Mariahilferica se je odela v žalno obleko. Z vsake hiše plapolajo ogromne črne zastave, okna in balkoni so okinčani s črnimi preprogami, mnogi portali imajo črne zavese, v izložbah so izstavljene cesarjeve podobe, obdane od zelenja in črno okrašene. Iz odprtih uličnih svetilk gorijo motni plameni. Zunanja vrata dvornega grada so zadržana z mogočno črno portijero, pred njimi so postavljeni visoki črni obeliski, iz katerih se dvigajo visoki plameni.

Že v prvih večernih urah je napravilo vojaštvo od Schönbrunn do dvornega grada

Slike iz življenja cesarja Franca Jožefa.

Kot cesar je bil nepozabljivi naš Franc Jožef nedosežen; pa tudi kot človek je zdrževal v svoji osebi vse one krasne lastnosti, ki jih tako redkokdaj v današnjih časih najdemo pri ljudeh tega ali onega stanu. Kdo bi vedel kaj slabega, kaj neprijetnega v človeški naturi tega vzornega moža, ki je nosil na svoji glavi eno najmogočnejših kron sveta? V sledečem hočemo podati nekaj zanimivih, resnih in šaljivih črtic iz cesarjevega življenja.

I. Življenske navade.

Redkokdaj je bilo eno življenje tako noseno od zvestega izpolnjevanja dolžnosti in veselja do dela, kakor življenje cesarja Franca Jožefa. Do smrti je tako rekoč ostal ob pi-

špalir, za katerim se je zbirala nepregledna množica. Na tisoče ljudi je pohitelo zlasti pred schönbrunski grad, za katerega zidovjem so se člani cesarske hiše poslavljali od svojega ljubljenega senjorja.

V lesku neštevilnih sveč in žarnic počiva cesarjevo truplo na mrtvaškem odru. Notranja krsta iz črnega baržuna, obrobljena z zlatimi bordurami, je položena v pompozno kovinsko rakev. Proti 10. uri se zberejo cesar in cesarica, člani cesarske hiše ter najvišji dvorni funkcionarji, ki bodo spremlili cesarja v dvorni grad, pred mrtvaškim odrom, dvorna duhovščina pa pristopi in blagoslovi mrliča.

Dvorni kanoniki in telesni slugi dvignejo krsto. Globoko ihtenje navzočih spremlja pokojnega cesarja, ko ga ponesejo ven iz sob, v katerih je preživel toliko desetletij v nemornem delu za blagor svoje države, iz grada, ki mu je bil domovje v srečnih in žalostnih dneh.

Najprej duhovščina s križem, za njo telesni slugi s krsto, ki jo obdaje osem mladih plemičev s svetilkami, za krsto najvišji dvorjanik knez Montenuovo, oba generalna adjutanta: grof Paar in Baron Bolfras, krilni pobočniki in drugi funkcionarji iz cesarjeve družine.

Pred portalom čaka mrtvaški voz. Ravno bije ura na grajskem stolpiču deset, ista ura, katere glas je naznanjal pred dolgimi desetletji malemu fanteku Francu Jožefu, da je treba opustiti igro v vrtu in se vrniti k učenju, ko zapušča spreved schönbrunski grad.

Na čelu jezditra dva dvorna hlevarja s svetilkami, njima sledi eskadron kavaljerije. Za vojaštvom vozi kočija z dvornimi slugi, nato dvorni komisar na črno odetem konju, zopet dva cesarska hlevarja s svetilkami, katerima sledijo 4 šestorovprežne dvorne žalne gala-kočije.

V prvi se vozijo krilni pobočniki, v drugi oba generalna adjutanta, v tretji oba najvišja cesarska komornika, v četrti najvišji dvorjanik knez Montenuovo. Tem kočijam sledi mrtvaški voz, pred katerim jezditra dva v črno odeta dvorjanika.

Mrtvaški voz je popolnoma zavrt v črmino, ob straneh gorijo svetilke. Vanj je vpreženih osem velikih vrancev. Na desni strani voza koraka osem gardistov trabantske telesne straže, 8 gardnih jezdecev in 6 telesnih lakajev s svetilkami, na levi strani osem kr. ogrskih telesnih gardistov, 8 gardnih jezdecev in 6 lakajev s svetilkami. Za mrtvaškim vozom jezdi 6 arsiernih gardistov in 6 ogrskih telesnih gardistov na črnih konjih. V dveh kočijah sledijo truplu svojega cesarskega gospoda njegovi telesni slugi. Spreved zaključuje eskadron konjenice.

V globoki ginjenosti pozdravlja množica ljubljenega cesarja na zadnji poti. Mračno odmeva v nočni tišini peket konjskih kopit... Čez Mariahilferico in Ring se je pomika spreved.

Proti 11. uri zaropotajo odsekano in zamolklo vojaški bobni v cesarskem gradu in

salmi mizi in izpolnjeval vladarske svoje dolžnosti. V svojem življenju je bil izredno ednostaven in natančen. Tako si je tudi utrdil svoje truplo in dosegel vkljub napadom vseh mogočih boleznih patrihalhično starost. Količkrat so se skrbni Dunajčani čudili, da se je cesar vkljub najhujšem mrazu v odprti kočiji od Schönbrunn na svojo dunajsko palačo vozil. Vprašali so večkrat, ali ni nikogar v najbližji cesarjevi okolici, ki bi vladarja svaril pred tako neprevidnostjo; do 70. leta njegove starosti bi se tudi nikdo ne upal tega storiti; kajti cesar je bil izredno utrjen. Šele v zadnjih petih letih je postal cesar previdnejši, to pa zlasti na prošnjo svojih zdravnikov. Krasni dokaz svoje utrjenosti je podal cesar na svojem potovanju v Bosno l. 1910. Velike težave tega potovanja pri njemu niso pustile skoraj nobenega sledu. Še po svojem prvem obisku ranjencev v Augartenu dne 19. septembra 1914 šel je v mrzlem deževju skozi

skozi velika zunanja vrata se približa mrtvaški voz takozvanemu veleposlaniškemu stopnišču. Najvišji dvorni funkcionarji, gardni kapitani, ogrski dvorni maršal, cesarski komorniki in duhovščina pričakujejo tu svojega gospoda ter ga spremito v črno drapirano dvorno cerkev.

Nepopisno turbna milina „Misera“, ki so ga zapeli dvorni pevci, je spremlila mrlič v cerkev.

Tam so dvignili lakaji krsto na mrtvaški oder, duhovščina jo je še enkrat blagoslovila in spremstvo je zapustilo cerkev in grad. Proti pol 12. uri so se cerkvena vrata zaprla v nočni tišini odmevajo koraki vojaških straž...

Tako je bil naš ljubljeni Franc Jožef na Dunaju pokopan. Pogreb sam se je vršil v četrtek 30. junija; o njem bodemo šele v prihodnji številki poročali.

Cesar Karl I.

Po tako nepričakovani smrti ljubljenega našega očeta in vladarja Franca Jožefa I. prevzel je dosedanji nadvojvoda Karl Franc Jožef avstro-ogrski prestol kot cesar Karl I. Mladi naš vladar je od vseh narodov te monarhije z velikim navdušenjem pozdravljen in vse mu hoče s prav avstrijsko udanostjo dokazati, da ve ceniti veliko, težavno njegovo nalogo. Karl I. je prevzel dedščino starosti vseh vladarjev velikega pokojnika Franca Jožefa. Prevzel je to dedščino sredi v vojni, kakor jo svet doslej ni videl in ni razumel.

Kaiser Karl von Oesterreich.

In izvršil bode to dedščino z enerzijsko mladostjo, ki je postala v tej vojni jeklena in katere zmagovito navdušenje ne more ničesar za-

park in le nevoljno je dovolil, da so mu ogrožili plašč. Bil je mož-vojak!

II. En dan iz cesarjevega življenja.

Cesar je vstajal jako rano. Dan je pričel zanj že ob 4. uri zjutraj, pozimi pol ure, v zadnjih letih pa eno uro pozneje. Pol ure potem, ko je cesar vstal, vzel je prvi zajutrk, ki je obstal iz čaše kave in „kifelcev“; kar je pričela vojska, imel je namesto tega pečiva beli, za starega vladarja posebno pečeni kruh. Potem je bival cesar okoli ene ure dolgo ob pisalni mizi. Točno ob 1/7. uri zjutraj je nastopil svoj jutranji izprehod. Ob 1/8. uri bil je cesar zopet v svoji delavni sobi. Medtem je že prišla pošta, ki je cesar večinoma sam odprl in pričel delati. Ob 9. uri je vzel drugi zajutrk, ki je obstojal iz čaše juhe in nekaj mesa. Ako niso bile avdijence, ostal je cesar potem do kosila v svoji delavni sobi.